

**MUNI**  
FSS

**Výběr výzkumného souboru, validita,  
reliabilita**

# **Kvíz: opakování z minula**

# Kvantitativní vs. Kvalitativní výzkum – Hlavní rozdíly

## **Kvantitativní výzkum:**

- Cíl: Získat reprezentativní a generalizovatelný vzorek.
- Klíčové pojmy: reprezentativita, velikost vzorku, měřitelnost.

## **Kvalitativní výzkum:**

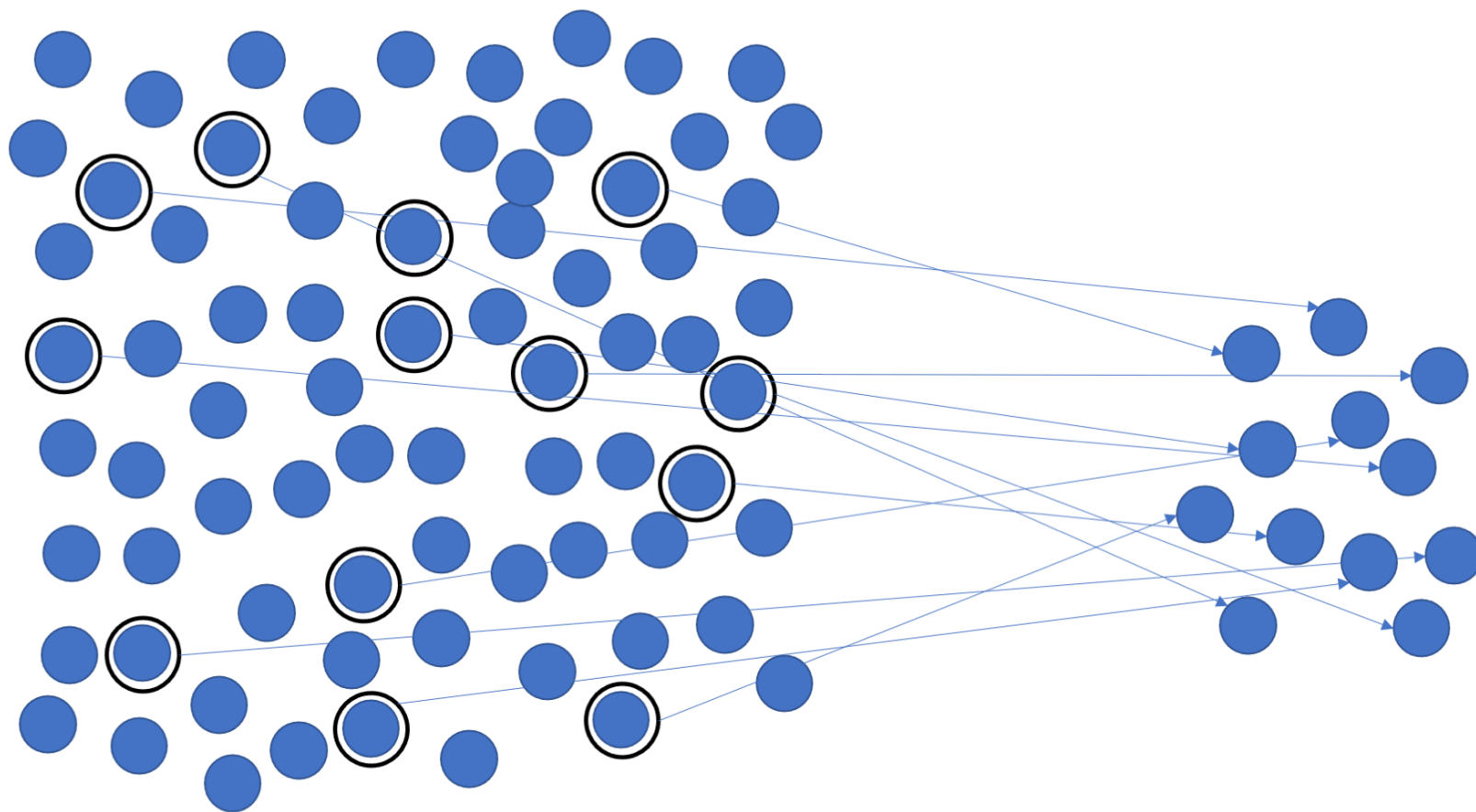
- Cíl: Pochopení specifických případů a hloubkových fenoménů.
- Klíčové pojmy: důvěryhodnost, transferabilita, autenticita.

# Populace, vzorek, reprezentativnost vzorku

**Populace:** souhrn případů; předpokládáme, že pro populaci jsou naše závěry platné (např. publikum seriálu Ulice)

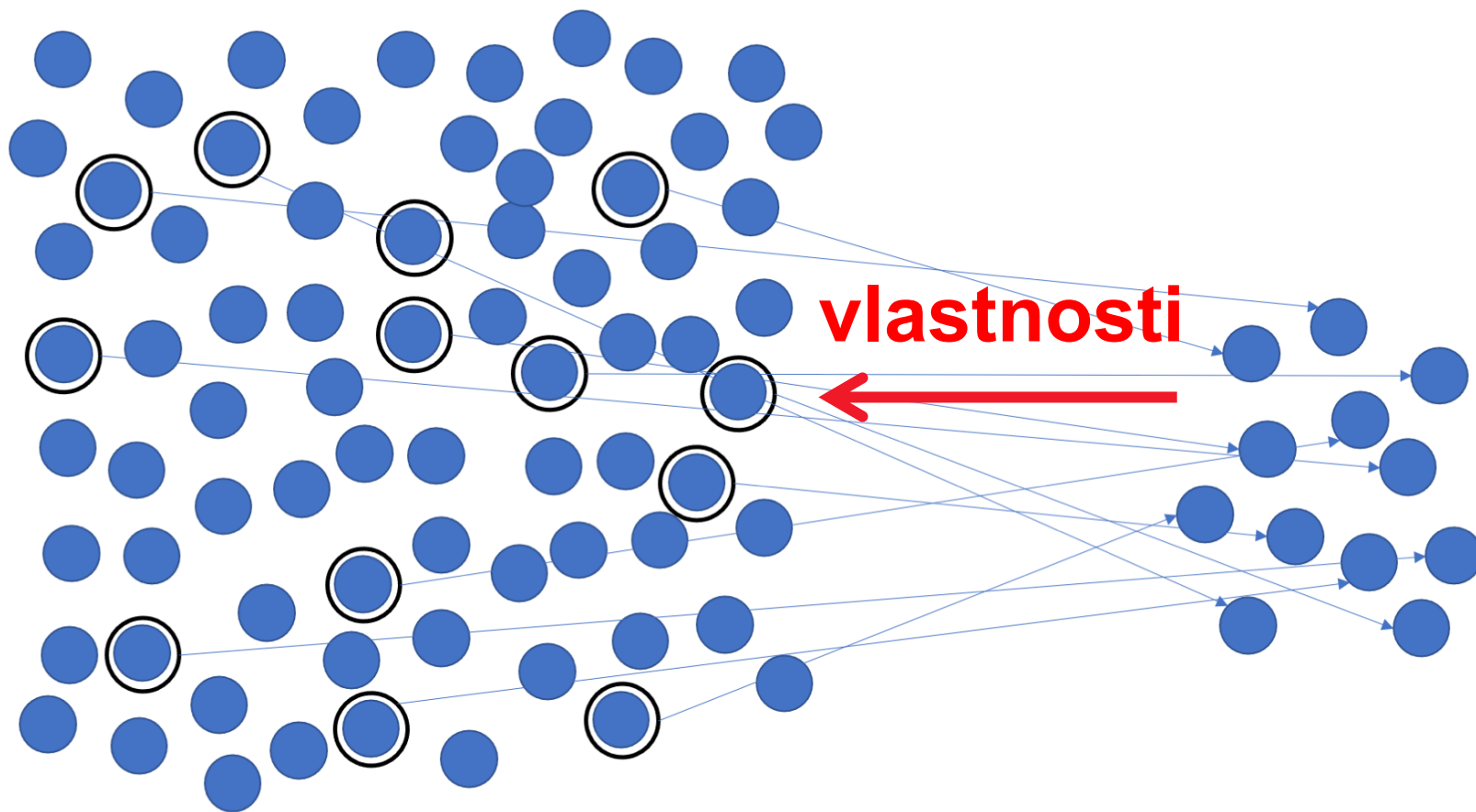
**Vzorek:** výběr případů z populace používaný k generování tvrzení o populaci jako celku (např. konkrétní lidé, které se ptáme na názor na seriál Ulice)

**Census:** informace o *všech* jednotkách (např. sčítání lidu)



**Populace**

**Vzorek**



**Populace**

**Vzorek**

# Parametr vs. statistika

## Parametr

- Číselná hodnota, která **popisuje vlastnosti celé populace**.
- Např. **průměrný věk** všech obyvatel v ČR.

## Statistika

- Číselná hodnota, která **popisuje vlastnosti výběrového souboru**.
- Např. **průměrný věk** vzorku 100 obyvatel vybraných z ČR.
- Používá se k **odhadování parametrů** celé populace na základě dat z výběru.

# Kvantitativní výběrové techniky: pravděpodobnostní

## □ Prostý náhodný výběr:

- **Definice:** Každý prvek populace má stejnou pravděpodobnost být vybrán.
- **Příklad:** Losování respondentů pomocí počítačového generátoru náhodných čísel.
- **Výhody:** Vysoká objektivita a snadná analýza.
- **Nevýhody:** téměř nemožné ho uskutečnit – velmi drahý, obvykle nemám k dispozici seznam celé populace

## □ Systematický výběr:

- **Definice:** Výběr každého k-tého prvku (např. každý 10. prvek).
- **Příklad:** Výběr každého 5. člověka v seznamu zaměstnanců.
- **Výhody:** Snadná implementace; může vést k dobré reprezentativitě při náhodném pořadí.
- **Nevýhody:** musíme si dát pozor, jak jsou respondenti v seznamu seřazení.



# Kvantitativní výběrové techniky: ní pravděpodobnostní

## □ Stratifikovaný náhodný výběr:

- **Definice:** Rozdělení populace do podskupin (strat) a následný náhodný výběr z každé.
- **Příklad:** Výběr mužů a žen zvlášť podle zastoupení v populaci.
- **Výhody:** Lepší reprezentativita pro složité populace; zohledňuje variabilitu mezi skupinami.

## □ Vícestupňový náhodný výběr:

- **Definice:** Výběr probíhá v několika krocích, obvykle jako kombinace technik.
- **Příklad:** Výběr regionů, škol a následně jednotlivých žáků.
- **Výhody:** Praktický pro velké a geograficky rozptýlené populace.

# Kvantitativní výběrové techniky? nepravděpodobnostní

- **Kvótní** – podobné zastoupení vlastností s vlastnostmi v populaci, které jsou relevantní, struktura vzorku zrcadlí známé charakteristiky populace (např. věkovou strukturu, strukturu pohlaví či vzdělání)
- **Šetření malého rozsahu** – dvě nebo více účelově vybraných skupin, které jsou do jisté míry podobné, ale předpokládáme u nich teoreticky relevantní odlišnost.

# Kvalitativní výběrové techniky

## □ Technika sněhové koule

- Definice: Výběr na základě doporučení předchozích respondentů.
- Příklad: Výzkum skrytých nebo těžko dostupných komunit, např. subkultur.
- Výhody: Možnost oslovit specifické a hůře dostupné skupiny.

## □ Teoretický výběr

- Definice: Výběr případů na základě teoretického konceptu, který se má v průběhu výzkumu rozvíjet.
- Příklad: Výběr účastníků s různým stupněm zkušeností s daným fenoménem.
- Výhody: Přizpůsobivost designu dle vývoje teorie.

# Kvalitativní výběrové techniky

## □ Výběr typických případů

- **Definice:** Výběr případů, které dobře reprezentují průměr populace.
- **Příklad:** Výzkum typického spotřebitelského chování v konkrétní věkové skupině.
- **Výhody:** Poskytuje „běžný“ pohled na zkoumaný jev.

## □ Výběr kritických případů

- **Definice:** Výběr případů, u kterých je pravděpodobné, že odhalí nové poznatky.
- **Příklad:** Studie na respondentech, kteří zažili specifické extrémní zkušenosti.
- **Výhody:** Možnost hlubokého pochopení specifických jevů.

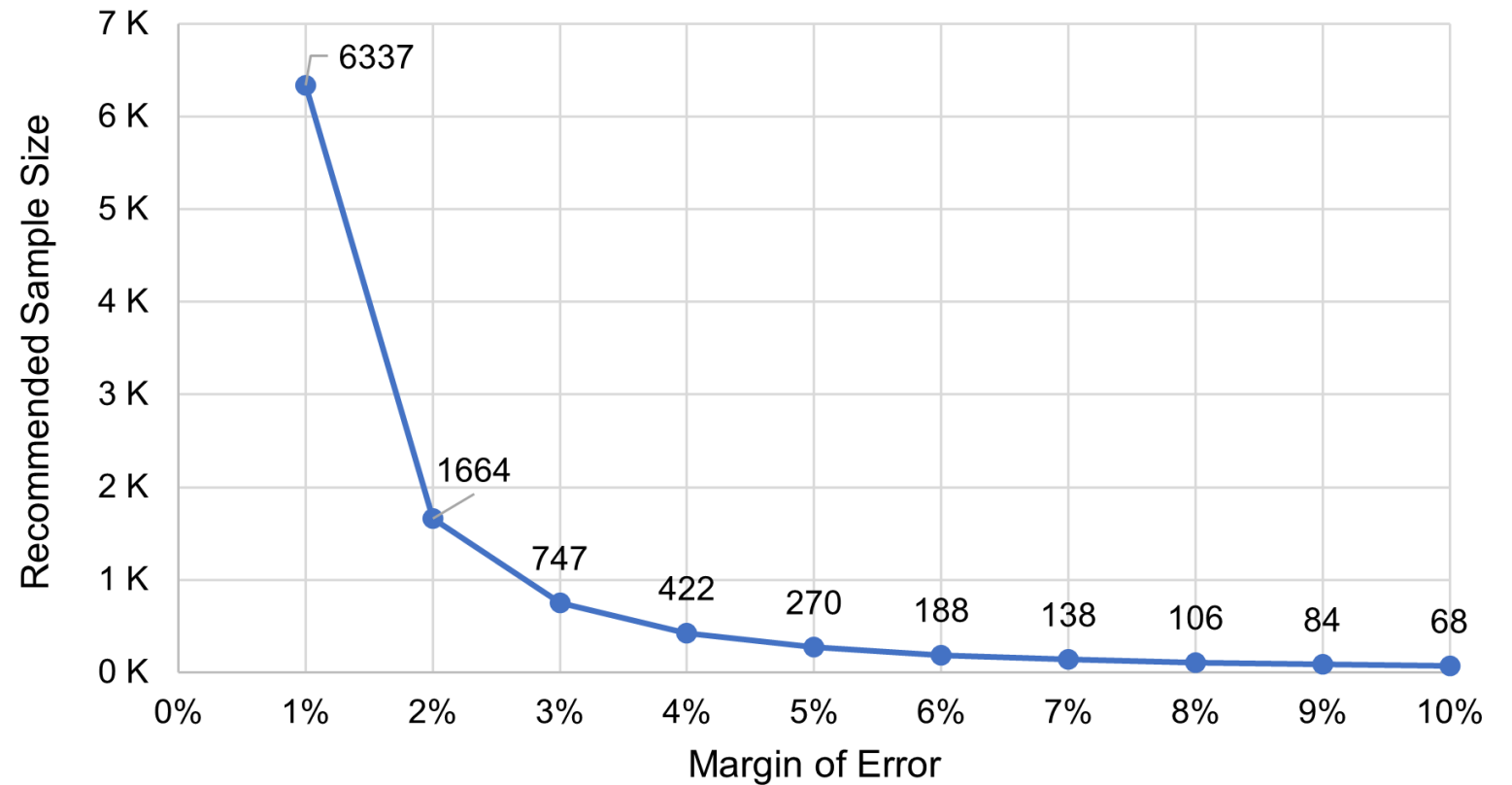
# Velikost výzkumného souboru

## □ Kvali:

- Teoretické nasycení

## □ Kvanti

- Pozor na výběrovou chybu



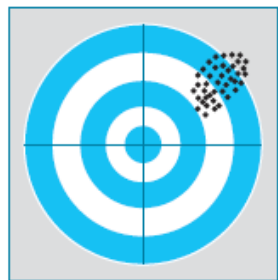
# **Aktivita: jaký způsob výběru výzkumného souboru byste zvolili?**

- Průzkum spokojenosti obyvatel města Brna se službami veřejné dopravy.
- Výzkum specifických potravinových návyků mezi vysokoškolskými studenty.
- Studie na téma sociálních médií a jejich vlivu na sebevědomí adolescentů.
- Průzkum zájmu o nově zaváděné benefity ve firmách s více než 500 zaměstnanci.

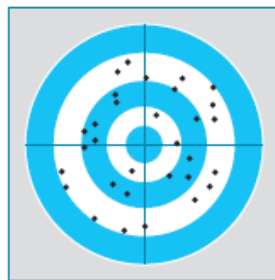
# Validita a reliabilita

## Validita (platnost)

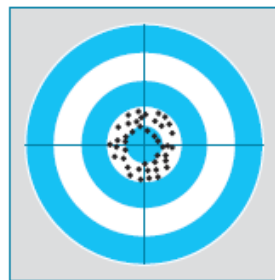
- nakolik nástroj skutečně měří to, co bychom chtěli měřit
  - Interní validita: nakolik nástroj skutečně měří zkoumaný jev/vztahy
  - Externí validita: nakolik jsou získané výsledky zobecnitelné na populaci



SPOLEHLIVÉ,  
NEVALIDNÍ



NESPOLEHLIVÉ,  
VALIDNÍ



SPOLEHLIVÉ,  
VALIDNÍ

Babbie (2001: 193)

## Reliabilita (spolehlivost)

- do jaké míry je měření stabilní/ovlivněno náhodnými vlivy
- pokud se použil stejný způsob měření, měli bychom získat i stejné výsledky
- spolehlivost je nutným předpokladem pro validitu

# Validita a reliabilita – Kvantitativní přístup

## □ Typy validity:

- **Vnitřní** validita: Jak dobře výzkum prokazuje příčinný vztah.
- **Vnější** validita: Možnost generalizace výsledků mimo výzkumný vzorek.
- **Konstrukční** validita: Shoda mezi měřeným konceptem a teorií.

## □ Reliabilita

- Stabilita výsledků při opakování výzkumu.
- Význam statistických testů pro ověření reliability.



# Validita a reliabilita – Kvalitativní přístup

- **Kredibilita** (důvěryhodnost): Vhodnost interpretace dat; reflexivní zápisky, triangulace.
- **Transferabilita** (přenositelnost): Možnost aplikovat závěry na jiné kontexty.
- **Autenticita**: Pravdivé zobrazení perspektivy respondentů.
- **Příklady zvyšování validity**: zajištění triangulace dat, reflexivita výzkumníka, ...

**Kvíz:** jaká technika zvýšení  
validity/reliability by byla pro danou situaci  
nejvhodnější?

# Shrnutí

Xxx

Xxx

Xxx

Xxx

Xxx

Xxx

Xxx